

naaes. Jeg vilde ogsaa have ønsket, at dette Lovforslag havde været ledsaget af nogle nærmere Oplysninger angaaende den Beføstning, som det vil drage efter sig, thi det er klart, at en saadan Tvedeling, som er foreslaaet med Bibeholdelse af de mindre Classer, ikke kan skee uden betydelige Beføstninger i forskjellige Retninger, og ikke alene vort almindelige Udgiftsbudget, men selve de lærde Skolers Budget er saaledes spændt, at den mindste Beføstning let vil kunne bringe Underbalance eller kun forøge den alt tilstedeværende. Med Hensyn til det Punkt, som har været saa meget omstridt, nemlig Tvedelingen, kunde den høitærede Minister ganske vist berøbe sig paa Norge; der er idetmindste til en vis Grad indført en Tvedeling og ikke en Tredeling, men det er allerede omtalt af min ærede Sidemand (Bosjen), at der har været meget stærke Røster for en Tredeling, og efter den Udvikling, som er stærk begyndt i Norge, stærkere der, end hos os, kan der ikke være Tvivl om, at Tredelingen ogsaa der vil trænge igjennem. Den høitærede Minister erklærede, at Enhver, som har givet sig af med Underviisning, maa have erfaret, at der var forskjelligt Anlæg og Øvner for de to Sider af Underviisningen, den sproglige og den mathematisk-naturvidenskabelige. Det troer jeg er fuldkommen rigtigt, men jeg troer ogsaa, at man maa indrømme, at der er særlige Anlæg for den historiske Side; der er virkelig Børn og unge Mennesker, der ere meget oplagte og skikke til at tilegne sig Historie, og som langt fra have tilsvarende Øvner ligeoverfor enten den mathematiske eller den sproglige Side, og dette har sin ganske naturlige Grund. Det Maal, som Underviisningen maa sætte sig, er deels dette, at aabne Diet for den praktiske Sagttagelse af hele Naturlivet, for den stringente Nødvendighedslov, som dertigjennem kommer tilsyne, og deels dette, at vække Sandisen for Dødet og det Udtryk for Tanken, som dertigjennem kommer frem saavel i Modersmaalet som i fremmede Sprog. Men der er dog endnu en meget stor og vigtig Side tilbage, en Side, som hidtil er i overordentlig Grad forsømt, og det er at vække Sandisen for det virkelige Menneskeliv, som det

har udviklet sig fra Slægt til Slægt, at vække Sandisen for Følelsen og Villien, som de give sig Udtryk i Menneskets Handlinger, for det hele aandelige Frihedsliv. Det maa vække og styrke Characteren, og den Forsømmelse, som i den Henseende har fundet Sted, har maaskee haft sine sørgelige Virkninger i den Mangel, man i Almindelighed klager over, der er paa eiendommelig og selvstændig Characterstyrke. Det tjælder netop om Historien, som det er sagt af en af vore første Skolemænd, at den vækker hos de Unge Tro paa Livet og Trofskab mod Livet, men saaledes som Historien hidtil har været drevet, har det for en stor Deel været umuligt, og derfor er det ogsaa naturligt, at Mange ikke have kunnet mærke, at der har været særlige Anlæg for denne Side af Underviisningen, thi som Historien hidtil har været drevet med et lille Timeantal, har den væsentlig kun kunnet været indskrænket til en kort Oversigt over de vigtigste Begivenheder, for en stor Deel kun en Fortegnelse over Kongerækkerne, Krigshistorien, Aarstal og Navne, og meget Lidt af det, der skulde give Indsigt i Menneskaandens Udvikling igjennem Samfundslivets forskjellige Forhold og de enkelte Characterers forskjellige Maade at ytre sig paa til de forskjellige Tider. Det Gæste, som har været en Undtagelse, er det gamle Rom og Grækenland, men Middelaalderen og den nyere Tid og ogsaa vore hjemlige Forhold have været i ganske overordentlig Grad forsømte, og dog er det det, der fremfor Alt maatte være af Vigtighed, dersom man vil lære de Unge at kjende den Tid, hvori de leve, og det Kald, som deri er tillagt dem. Det har derfor været vor Tanke, at ved Siden af Sprogene og Naturvidenskaben kunde der ogsaa lægges en særlig Vægt i Skolen paa Historien og vi have udtrykkelig kaldt denne tredie Retning af Skolen den historiske. Ved Siden deraf have vi tillige kaldt den den nordisproglige, men det vil sees, at det kun har været som Tillæg til det Andet, og Grunden, hvorfor det er sat ved Siden, er jo, at det ligger naturligt for os, at vi særlig vende vor Opmærksomhed til vore hjemlige Forhold, og fordi, som det rigtig er fremhævet, at til Studiet af Historien hører ogsaa til en vis Grad Kjendskabet